RADIKALISM OCH KONSERVATISM I FÖRSVARSDEBATTEN

Av generalmajor GUNNAR BERGGREN

I DEBATTEN OM VART framtida försvar är det bland militära myndigheter egentligen endast flygvapenchefen — och den honom underlydande flygförvaltningen — som visat ett påtagligt intresse för några mera radikala organisationsförändringar. Redan på ett tidigt utredningsstadium uttryckte flygvapenchefen den uppfattningen att försvaret borde bestå "av så många med högklassig materiel utrustade, lättrörliga operativa enheter som kostnaderna lämna utrymme för". Stort antal "jämstjockt" utbildade infanteriförband borde inte anses som det viktigaste för effektiviteten, var den tanke som låg under. Bland annat flygvapnet måste alltså tillgodoses bättre än vad OB i visst kostnadsalternativ hade tänkt sig.

I remissyttrandet till försvarskommitténs betänkande skärptes kraven så väsentligt att ett klart motsatsförhållande till OB-linjen blev uppenbart. Den ifrågasatta ökningen av flygvapnet — till en kalkylerad årskostnad av 75 miljoner kronor — betecknas av överbefälhavaren såsom "ett helt nytt förslag till flygvapnets utbyggnad".

Flygvapenchefen återkom i yttrandet till frågan om hur befolkningens hela värnkraft på ändamålsenligaste sätt skulle användas för försvaret: den måste på grund av luftkrigföringens utveckling "fundamentalt krigsmässigt och civilförsvaret efter en ingående behovsprövning".

Det vore helt visst felaktigt att betrakta flygvapenchefens uppseendeväckande inlägg i diskussionen såsom ett uttryck för den dragkampsmentalitet olika försvarsgrenar emellan som så ofta fört sakligheten på villospår. Det måste betraktas uteslutande såsom ett tungt vägande ärbetsmannaord, fällt med det totala försvarets bästa för ögonen.

I flera avseenden rör det sig med samma tankar som hrr Elon och Sven Andersson såväl vårda yttranden, som flygvapenchefen för övrigt fäster uppmärksamheten på. En central punkt i deras program är kravet på en neövning av fråsan huruvida icke "effektiviteten i vårt försvar bäst främjas genom ett decentraliserat, lokalt bundet försvar, kombinerat med operativa, efter vår förmåga rörliga och slagkraftiga reserver".

Liknande tankar präglar riksdagsman von Heland reservation och artikelserie i frågan i bondeförbundspressen. Valet står, framhåller denne radikale kritiker, mellan ett effektivt försvar och ett omodernt. Vårt nuvarande försvar kan icke anses avpassat för att effektivt möta den krigföringsform som av alla anses vara samnolikast och farligast, därför att den snabbast kan knäcka om inte motståndskraften så motståndsviljan, nämligen luftkrigföringen. Den nuvarande organisationens stomme är ett förhållandevis stort antal fältförband, vilka av kostnadsskäl har för liten eldkraft och rörlighet för det moderna kriget. "De är med andra ord operativa till namnet, men säkerligen icke till gagnet."

Även hr von Heland yrkar på att civilförsvarets personalbehov tillgodoses. En noggrann avvägning mellan krigsmaktens behov och civilförsvarets måste ske. Inom samtliga krigsorganisation borde lokalförsvarsförbanden öka i antal och fältförbanden minska och lokalförsvaret "utödjas av rörliga, numerärt begränsade elitförband".

För dessa tankegångar är man på civilt håll synbarligen ganska allmänt intresserad. Och enskilda officerare utanför försvarsstabens intimitetssfär är inne på samma linjer. Utan tvivel är denna opinion ganska stark, och det vore olyckligt att sådana åsikter skulle användas för försvaret: den måste på grund av luftkrigföringens utveckling "fundamentalt krigsmässigt och civilförsvaret efter en ingående behovsprövning".

Det vore helt visst felaktigt att betrakta flygvapenchefens uppseendeväckande inlägg i diskussionen såsom ett uttryck för den dragkampsmentalitet olika försvarsgrenar emellan som så ofta fört sakligheten på villospår. Det måste betraktas uteslutande såsom ett tungt vägande ärbetsmannaord, fällt med det totala försvarets bästa för ögonen.

I flera avseenden rör det sig med samma tankar som hrr Elon och Sven Andersson såväl vårda yttranden, som flygvapenchefen för övrigt fäster uppmärksamheten på. En central punkt i deras program är kravet på en neövning av fråsan huruvida icke "effektiviteten i vårt försvar bäst främjas genom ett decentraliserat, lokalt bundet försvar, kombinerat med operativa, efter vår förmåga rörliga och slagkraftiga reserver".

Liknande tankar präglar riksdagsman von Helands reservation och artikelserie i frågan i bondeförbundspressen. Valet står, framhåller denne radikale kritiker, mellan ett effektivt försvar och ett omodernt. Vårt nuvarande försvar kan icke anses avpassat för att effektivt möta den krigföringsform som av alla anses vara samnolikast och farligast, därför att den snabbast kan knäcka om inte motståndskraften så motståndsviljan, nämligen luftkrigföringen. Den nuvarande organisationens stomme är ett förhållandevis stort antal fältförband, vilka av kostnadsskäl har för liten eldkraft och rörlighet för det moderna kriget. "De är med andra ord operativa till namnet, men säkerligen icke till gagnet."

Även hr von Heland yrkar på att civilförsvarets personalbehov tillgodoses. En noggrann avvägning mellan krigsmaktens behov och civilförsvarets måste ske. Inom samtliga krigsorganisation borde lokalförsvarsförbanden öka i antal och fältförbanden minska och lokalförsvaret "utödjas av rörliga, numerärt begränsade elitförband".

För dessa tankegångar är man på civilt håll synbarligen ganska allmänt intresserad. Och enskilda officerare utanför försvarsstabens intimitetssfär är inne på samma linjer. Utan tvivel är denna opinion ganska stark, och det vore olyckligt att sådana åsikter skulle användas för försvaret: den måste på grund av luftkrigföringens utveckling "fundamentalt krigsmässigt och civilförsvaret efter en ingående behovsprövning".

Det vore helt visst felaktigt att betrakta flygvapenchefens uppseendeväckande inlägg i diskussionen såsom ett uttryck för den dragkampsmentalitet olika försvarsgrenar emellan som så ofta fört sakligheten på villospår. Det måste betraktas uteslutande såsom ett tungt vägande ärbetsmannaord, fällt med det totala försvarets bästa för ögonen.

I flera avseenden rör det sig med samma tankar som hrr Elon och Sven Andersson såväl vårda yttranden, som flygvapenchefen för övrigt fäster uppmärksamheten på. En central punkt i deras program är kravet på en neövning av fråsan huruvida icke "effektiviteten i vårt försvar bäst främjas genom ett decentraliserat, lokalt bundet försvar, kombinerat med operativa, efter vår förmåga rörliga och slagkraftiga reserver".

Liknande tankar präglar riksdagsman von Helands reservation och artikelserie i frågan i bondeförbundspressen. Valet står, framhåller denne radikale kritiker, mellan ett effektivt försvar och ett omodernt. Vårt nuvarande försvar kan icke anses avpassat för att effektivt möta den krigföringsform som av alla anses vara samnolikast och farligast, därför att den snabbast kan knäcka om inte motståndskraften så motståndsviljan, nämligen luftkrigföringen. Den nuvarande organisationens stomme är ett förhållandevis stort antal fältförband, vilka av kostnadsskäl har för liten eldkraft och rörlighet för det moderna kriget. "De är med andra ord operativa till namnet, men säkerligen icke till gagnet."

Även hr von Heland yrkar på att civilförsvarets personalbehov tillgodoses. En noggrann avvägning mellan krigsmaktens behov och civilförsvarets måste ske. Inom samtliga krigsorganisation borde lokalförsvarsförbanden öka i antal och fältförbanden minska och lokalförsvaret "utödjas av rörliga, numerärt begränsade elitförband".

För dessa tankegångar är man på civilt håll synbarligen ganska allmänt intresserad. Och enskilda officerare utanför försvarsstabens intimitetssfär är inne på samma linjer. Utan tvivel är denna opinion ganska stark, och det vore olyckligt att sådana åsikter skulle användas för försvaret: den måste på grund av luftkrigföringens utveckling "fundamentalt krigsmässigt och civilförsvaret efter en ingående behovsprövning".

Det vore helt visst felaktigt att betrakta flygvapenchefens uppseendeväckande inlägg i diskussionen såsom ett uttryck för den dragkampsmentalitet olika försvarsgrenar emellan som så ofta fört sakligheten på villospår. Det måste betraktas uteslutande såsom ett tungt vägande ärbetsmannaord, fällt med det totala försvarets bästa för ögonen.

I flera avseenden rör det sig med samma tankar som hrr Elon och Sven Andersson såväl vårda yttranden, som flygvapenchefen för övrigt fäster uppmärksamheten på. En central punkt i deras program är kravet på en neövning av fråsan huruvida icke "effektiviteten i vårt försvar bäst främjas genom ett decentraliserat, lokalt bundet försvar, kombinerat med operativa, efter vår förmåga rörliga och slagkraftiga reserver".

Liknande tankar präglar riksdagsman von Helands reservation och artikelserie i frågan i bondeför-

Ohlin svarar Zeth Höglund

Professor Bertil Ohlin har tillställt borgarrådet Höglund följande svar:

Herr Borgarråd!

Ert genmäle i tisdagens M. T. är så fullt av oriktigheter och missvisande referat att det kunde ge anledning till en rad kommentarer. Men i den mån det över huvud förtjänar offentlig belysning, kan den sparas till den samtliga debatten. Vad saken för närvarande gäller är ju fastställande av fromet för den debatt Ni föreslagit. Det torde vara uppenbart att diskussionen bör gälla det spörsmål för Ni gjort Er känd som den främste representanten för en annan åsikt än den i de demokratiska partiernas vanliga. Detta spörsmål är inställningen till kommunismen. Som en kompromiss mellan av Eder förvånade formulering och min egen föreslår jag — då det ju främst är svenska förhållanden vi skall diskutera — titeln "Den svenska demokratin och kommunismen".

Högaktningsfullt
Bertil Ohlin.

PANACHE SERIEN

Modern fransk
poesi tolkad
av *Erik Lindegren*
och *Ilmar Laaban*
i den nya
Panachevolymen

19 MODERNA FRANSKA POETER

En mycket stimulerande bok... Lindegrens o. Laabans översättningar stå genomgående på ett mycket högt plan... Lindegren och Laaban har med denna antologi utfört en betydelsefull kulturgärning som man är dem tacksam för."
Olof Lagercrantz
i Sv. D.
8:75

BONNIERS

Kring det ryska problemet

EDGAR SNOW: Vill Stalin krig eller fred? K. F:s förlag. 5 kr.
HAL LEHRMAN: Ryska Europa. Tiden. 12:50.

VID ÖVERSÄTTNINGEN av böcker om den utrikespolitiska situationen borde förlagen ovillkorligen uppge vid vilken tidpunkt boken kom ut i original. Det finns anledning att betona detta inför Edgar Snows nu på svenska publicerade analys av förhållandet mellan USA och Ryssland. Boken utkom på engelska för mer än ett år sedan och är i dag till stora delar uppenbart föråldrad. De exempelvis författaren talar om vikten att nå avspänning mellan de båda länderna genom överenskommelser om kontroll över atomenergin och ömsesidig nedrustning verkar hela framställningen kuriös, eftersom dessa ämnen varit föremål för ingående och resultatlösa förhandlingar sedan boken skrevs. Över huvud präglas boken till stor del av redan övergivna frågeställningar, helt naturligt, då den kom före Trumandoktrinen, Marshallplanen och en rad andra händelser som på ett avgörande sätt förändrat det internationella läget.

På en punkt, den som åsyftas i titeln, är boken emellertid inte föråldrad. Snow besvarar frågan om Stalin vill krig eller fred med ett energiskt hävdande av att den ryska statsledningen behöver och önskar fred, eftersom Ryssland dels kräver lång tid för återuppbyggnaden efter det tyska angreppets förstörelse, dels saknar varje utsikt till framgång vid ett krig mot USA. Detta sätt att ställa problemet är emellertid icke mindre oriktigt därför att det är ytterst vanligt. Säkerligen vill inte de ryska makthavarna ha krig med USA. Men detta utesluter icke att de är inriktade på expansion i Europa och att härvid även öppet krig kan användas som medel, därest risken för ett storkrig anses obefintlig eller obetydlig. Det utesluter inte heller att i samband med en sådan expansion ett storkrig kan inträffa antingen på grund av att Ryssland misstar sig om USA:s hållning eller därför att slumpvisa sammanstötningar i ett spänt läge kan leda till en av ingen förutsedd urladdning. Hela tankegången — statsledningarna vill inte krig, därför blir det inte krig — är alltför naiv. I princip önskar alla stater fred, men ofta önskar de också något annat, som inte kan vinnas utan krig, och det är här svårigheten ligger.

I det hela är Snows arbete, trots några träffande reflexioner om demokratisk och marxistisk terminologi, så oklart och obetydligt att en översättning ter sig omotiverad. En del irriterande sakfel förekommer också. Exempel: England och Frankrike anklagas för att i samband med första världskriget ha "hjälpt Pilsudski att upprätta diktatur i Polen" (denna diktatur kom till stånd först år 1926, utan något ingripande från västmakterna) och att ha "givit stöd åt Mannerheim i Finlands kontrarevolutionära krig" (här åsyftas tydligen 1918 års inbördeskrig). Många liknande misstag bestyrker att författaren är anmärkningsvärt okunnig om mellankrigsperiodens Europa.

Lehrmans bok är av helt annat värde. Den ger en skildring av utvecklingen i Balkanstaterna, Ungern och Tjeckoslovakien från krigets slut till hösten 1947, och författaren bygger huvudsakligen på egna iakttagelser och erfarenheter under ett och ett halvt års resor i dessa länder. Lehrman började sina reportageresor med stora sympatier för Sovjet, han slutade dem med övertygelsen att den ryska expansionen överallt är liktydig med terror, korruption, personligt godtycke, valfusk, ett förtryck som likaväl som nazismen och fascismen förenar de brutalaste våldsmetoder med den mest hänsynslösa, för sanningskravet totalt likgiltiga propaganda. Framställningen präglas av försiktighet och vilja till objektivt bedömande, men förmar sig likväl till ett avslöjande av den kommunistiska diktaturens ohyggligheter.

Under en första vistelse i Grekland såg Lehrman ytterst kritiskt på den konservativa, av England och USA stödda regimens politik, med dess begränsningar i den personliga friheten och dess aktioner mot kommunister, kommunistsympatisörer och radikaler över huvud. Då han efter att ha besökt de ryska satellitstaterna kom till Grekland en andra gång var han fortfarande mycket kritisk, men totalintrycket var ett helt annat. "Skillnaden var faktiskt så stor att Grekland vid mitt andra besök, efter resan i det ryska Europa, verkade härligt fritt." Denna gång visste jag att om engelsmännen gav sig i väg innan Grekland fick fred, under en regering som flertalet godtog, skulle ryssarna få ett utmärkt tillfälle att överta det hela... För att hindra en sådan olycka var allierad kontroll inte bara behövlig utan i högsta grad önskvärd."

Det var främst genom sina studier i Jugoslavien, Rumänien, Bulgarien och Ungern som Lehrman fick en inblick i sovjetregimens verkliga innebörd. Han kunde fastställa hur dessa stater steg för steg omvandlades efter ryskt mönster, med en liten minoritet av folket — ofta till stor del rekryterad bland förutvarande nazister — som absolut härskare över det stora flertalet. En liknande utveckling förutsåg han i det ännu relativt fria Tjeckoslovakien. "I mina ögon såg de tjeckiska kommunisternas demokratiska ansikte bara ut som en mask, som bars för lämplighets skull, men som skulle slängas vid första lägliga tillfälle... Sovjet skulle vidmakthålla fiktionen om sin välvilliga neutralitet inför tjeckernas inre angelägenheter endast så länge det passade det. I det splittrade världsläget som politikerna i Kreml tycktes önska sig fanns det ingen plats för ett fritt Tjeckoslovakien som vandrade medelvägen."

Av denna rosa från illusion till insikt drar Lehrman slutsatser som är av betydelse för varje demokrat. Liberaler och radikaler aviker sin åskådning, skriver han, om de helt koncentrerar sin kritik på reaktionära rörelser i det egna landet, men glömmer eller borter från att Rysslands företräder reaktionen i dess mest fullständiga och farliga gestalt, en reaktion som redan berövat många tiotal miljoner människor utanför Ryssland den mest elementära frihet. Om den demokratiska vänstern i Västerlandet följer den linjen blir den ett instrument för de totalitära strävanden den i grunden vill bekämpa. "Endast genom att klart ta ställning mot totalitära rörelser på vänsterhåll kan man återge den radikala vänstern dess styrka och handla som en helgjuten människa."

Herbert Tingsten

(Föregående artiklar i denna nu avslutade serie var införda i Dagens Nyheter den 16, 19 och 24 mars.)

Mjuka, smidiga och lätta fritidsskor — 19:50!

Just vad Ni vill ha nu på våren och till sommaren — en ofodrad, lätt sko utan alltför hård bakkappa. Smidig och behaglig att bära och en sko, som bidrar att ge Er bärarinnan en ungdomlig, käck exteriör. Den här avbildade skon, för damer och flickor, finns i brunt och i rött skinn. Storlekar 34—42 och pris endast **19:50**

Damskoavdelningen, bottenvån.

1/10 Nordiska Kompaniet

Tapeten blir ren med Absorén -

en sensationell nyhet, 57 år gammal

"The Ball of Magic" kallar amerikanarna *Absorén*, vars tillverkning bygger på över 57 års erfarenhet och nu genom modern teknik och vetenskapligt utförda experiment blivit ett rengöringsmedel med nära nog magiak verkan. Det är en degliknande massa, som tar bort smuts och sot från tapeterna (Ni vet hur de ofta ser ut ovanför en värmeledning, runt luftventilerna, det limmade taket o. s. v.), effektivt och enkelt. Ni formar endast en boll, ungefär i storlek som en större potatis, och drar den med jämna tag uppifrån och ned över tapeten. Verkan är förbluffande — tapeten blir ren i en blink. Innehållet i en burk ABSORÉN räcker till ca:a 25 kvm. Pris **4:25**. Hur enkelt det är att "Absorena" demonstreras i

Ljusgården

Spelet kan börja...

Damer och herrar golfspelare — skaffa Er i god tid nya golfbollar, nu när säsongen står inför sin start. NK:s Sportavdelning har just fått in bollar i två förnämliga amerikanska märken — TOMMY ARMOUR och JIMMY COOPER, bägge välkända bland svenska golfspelare. De förra kostar per dussin ..... **45:—** de senare **41:50**

Sportavdelningen, 2 tr.

Pojkar!

Ryck i snöret och Plymouth Ryckmobil kör!

En fantastisk nyhet för alla bilintresserade pojkar! "Ryckmobil" är en gedigen leksak, en noggrann kopia på den nya "Plymouth", utförd i kompakt aluminium. Längden är 30 cm, bredd 12 cm och vikt 970 gram. Genom att rycka i snöret uppåt sätter Ni i gång bilen, som för varje ryckning får acceleterad fart, och med snöret kan Ni manövrera bilen i exakt den riktning och med den hastighet Ni själv önskar. Pris **24:50**. Alla tiders kvalitetsleksak för pojkar i alla åldrar. Se demonstrationen i

Leksaksavdelningen, 2 tr.

Sticka sommarbaddräkten nu

— det är förstås att börja i god tid. Välj ut någon vacker modell bland NK:s stickmönster. I fråga om garner kan NK erbjuda Er ett mycket rikt urval i färger och kvaliteter, t. ex. det världsberömda franska bäddfärgsgarnet NAGEUR (Pinguin), KAYAK och det holländska PLUTO.

Nageur pr hg **4:45**
Kayak pr hg **4:30**
Pluto pr hg **4:60**

Som sagt, sätt i gång och gör Ert val i dag, på

Garnavdelningen, bottenvån.

Sy Er vackra vårklänning

av någon vacker *Imprimé* från NK! På diskarna i Manufakturhallen bockar nu en mängfald mönster i Dupion, Bemberg, Romain, Mattcrepe, Chiffon i helsiden o. s. v. Ett par exempel: Prickig helsidenchiffon i ljuvliga färgställningar, bredd 96 cm och pris **19:50**
För den lättare promenadklänningen ett Bembergsiden i luftigt bladmönster i marin/vitt, grönt/vitt och rött/vitt. Bredd 90 cm och pris **12:25**
För den aktuvecklade sommarklänningen ett vackert Jobstryck, t. ex. "Fåglarna". Det är 90 cm brett och kostar **14:50**. Eller "Hjärtat", i marin/vitt, rött/vitt och grönt/vitt till samma meterpris.

Manufakturhallen, 1 tr.

Tyget till sommargarderoben i Ljusgården!

Dagarna rämler fortare undan än man anar — det är tid att tänka på sommargarderoben, både vad gäller klänningar och strandkläder. Se vad NK har att erbjuda Er i Vistra Rayon och bomull, en vacker sortering i trevliga fantasi- och blommönster. Förslag: Tryckt bomull för klänningar och strandrockar, på blå, röd, gul och grön botten med blombuketter i färg. Bredd 80 cm, pris **3:10**
I Vistra Rayon finns trevliga kvaliteter i småprickigt och rutigt i olika färgställningar (passar även bra till barnklänningar). Bredd 70/80 cm o. pris per meter **2:45** och **3:45**

Ljusgården

Nyhet! Den klädsamma "Kix" — 6:75!

NK lanserar en trevlig nyhet, "Kix", en mössa i kalottyp med förtjusande allmogemönster i mjuka, vackra färger. Mössorna finns i tre olika grundfärger och kostar per styck **6:75**
Prova ur Er "Kix" i

Ljusgården

1/10 Nordiska Kompaniet

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.